

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจ

วิชากฎหมายธุรกิจและภาษีอากร (FN10202) แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่งกฎหมายธุรกิจ และตอนที่สองการภาษีอากร ในตอนที่ หนึ่งเนื้อหา กฎหมายธุรกิจ จะแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรธุรกิจ 2) กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ ดังจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

1.หมวดหมู่ของกฎหมาย

กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมสังคม คือ เป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผน และมีกระบวนการการบังคับเป็นกิจจะลักษณะ เราสามารถจัดหมวดหมู่กฎหมาย ได้หลายลักษณะแล้วแต่จะใช้หลักเกณฑ์ใด ดังนี้

1.1 แบ่งตามองค์กรผู้ออกกฎหมาย

1.1.1 กฎหมายภายใน

1.1.2 กฎหมายระหว่างประเทศ

1.2 แบ่งตามความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ – เอกชน

1.2.1 กฎหมายมหาชน

1.2.2 กฎหมายเอกชน

1.3 แบ่งตามสภาพบังคับ

1.3.1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.3.2 กฎหมายอาญา

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แบ่งออกเป็น 6 บรรพ

1. หลักทั่วไป
2. หนี้
3. เอกเทศสัญญา
4. ว่าด้วยทรัพย์
5. ว่าด้วยครอบครัว
6. ว่าด้วยมรดก

1.4 แบ่งตามเนื้อหาและการบังคับใช้

1.4.1 กฎหมายสารະบัญญัติ

1.4.2 กฎหมายวิธีสบัญญัติ

2. ลำดับชั้นของกฎหมาย

2.1 กฎหมายรัฐธรรมนูญ

2.2 พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ประมวลกฎหมาย

2.3 พระราชกฤษฎีกา

2.4 กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง

2.5 ข้อบังคับต่าง ๆ

2.6 ข้อบัญญัติท้องถิ่น

3. กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ

3.1 กฎหมายการจัดองค์กรธุรกิจ

3.2 กฎหมายการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ

3.3 กฎหมายการควบคุมการประกอบธุรกิจ

3.4 กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ

4. องค์กรธุรกิจ

องค์กรธุรกิจ หมายถึง หน่วยงานที่การดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีวัตถุประสงค์แสวงหากำไร ซึ่งนอกจากองค์กรธุรกิจจะเป็นเอกชนแล้ว องค์กรธุรกิจที่เป็นภาครัฐก็มีเช่นกัน ซึ่งเรียกว่า รัฐวิสาหกิจ ซึ่งแสวงหากำไรเลี้ยงตน และส่งเงินเข้าเป็นรายได้หารัฐ ตาม พรบ.พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ให้ความหมาย รัฐวิสาหกิจ ว่า “รัฐวิสาหกิจเป็นหน่วยงานที่รัฐเป็นผู้ลงทุน และรัฐเป็นเจ้าของกิจการนั้น หรือนิติบุคคลอื่นที่รัฐเข้าไปถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50”

4.1 ลักษณะรัฐวิสาหกิจไทย

รัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีการจัดตั้งที่แตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

- 4.1.1 เป็นองค์กรของรัฐ ตั้งโดย พระราชบัญญัติ(พรบ.)หรือ พระราชกำหนด(พรก.) เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากรัฐบาล เช่นการทำเรือแห่งประเทศไทย เป็นต้น

- 4.1.2 เป็นหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ ตั้งตามมติคณะรัฐมนตรี (มติ ครม.) เป็นตัวแทนกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ เช่น โรงงานไฟ โรงงานยางสูบ ของกระทรวงการคลัง เป็นต้น
- 4.1.3 จัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รัฐลงทุนเองทั้งหมดหรือบางส่วน รัฐมีบทบาทการบริหารและควบคุม เช่น บริษัทขนส่ง จำกัด (บขส) เป็นต้น

4.2 องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรธุรกิจที่ดำเนินการโดยเอกชนเพื่อประกอบธุรกิจและมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้แก่ ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

5. สรุป

กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมสังคม ที่มีกระบวนการบังคับเป็นกิจจะลักษณะ กฎหมายแบ่งได้หลายลักษณะแล้วแต่จะใช้หลักเกณฑ์ใด กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

กฎหมายธุรกิจจะประกอบด้วย 1) กฎหมายการจัดตั้งองค์กรธุรกิจ 2) กฎหมายประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ 3) กฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจ 4) กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ

องค์กรธุรกิจ หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร องค์กรธุรกิจของรัฐบาลเรียกว่า รัฐวิสาหกิจ องค์กรธุรกิจเอกชนที่สำคัญได้แก่ ธุรกิจเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด

คำถามท้ายบทที่ 1

1. กฎหมายแบ่งตามสภาพบังคับได้เป็นที่ประเภท อะไรบ้าง
2. ให้อธิบายลำดับชั้นของกฎหมาย
3. ให้อธิบายความหมายขององค์กรธุรกิจ
4. องค์กรธุรกิจของรัฐบาลคืออะไรและก่อตั้งขึ้นโดยใช้กฎหมายใดบ้าง
5. ให้ระบุองค์กรธุรกิจ เอกชนที่สำคัญมา 3 ประเภท
6. กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ จะเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง